

การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
การจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*
PUBLIC PARTICIPATION AND SUSTAINABLE LOCAL DEVELOPMENT AFFECTING
THE EFFECTIVENESS OF SOLID WASTE MANAGEMENT IN BANG PA-IN DISTRICT,
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

สรศักดิ์ พัดพิมาย

Sorrasak Pudphimai

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ปทุมธานี ประเทศไทย

Faculty of Political Science, Pathumthani University, Pathum Thani, Thailand

Corresponding author E-mail: Sayaporn.may@gmail.com

Tel: 081-851-5393

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอย 2) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอย และ 3) เสนอแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาท้องถิ่น และประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอย ของอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี คือ วิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยคำนวณหากลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 400 คน และเชิงคุณภาพ จำนวน 20 คน ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนทั่วไป เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติงานภาคสนาม และนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล 1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 2) สถิติเชิงอนุมาน คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และ 3) เสนอแนวทางในการเพิ่มประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอย เพิ่มกลไกคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง นวัตกรรมการแปรรูปขยะ หรือมาตรการทางสังคม เทศบัญญัติท้องถิ่น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน, ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอย

Abstract

This research article aimed to: 1) Examine the level of effectiveness of solid waste management; 2) Analyze public participation and sustainable local development as factors influencing the effectiveness of solid waste management; and 3) Propose guidelines for promoting public participation, local development, and the effectiveness of solid waste management in

* Received 19 June 2026; Revised 30 June 2026; Accepted 30 September 2026

Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. A mixed-methods research approach combining quantitative and qualitative methods was employed. The population and sample consisted of eligible voters aged 18 and older residing in Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Taro Yamane's formula was used to determine the sample size: 400 individuals for the quantitative research and 20 individuals for the qualitative research (comprising the mayor, deputy mayor, deputy chief executive of the sub-district administrative organization, sub-district headman, village headman, and general public). Research instruments included questionnaires and in-depth interview forms. Data were collected through fieldwork and subsequently analyzed. Statistical analyses included: 1) Descriptive statistics (frequency, percentage, mean, and standard deviation); and 2) Inferential statistics (multiple regression analysis). The research findings revealed that: 1) The overall effectiveness of solid waste management was at a high level, with all individual aspects also rated at a high level; and 2) Public participation and local development were overall at a high level. When analyzed by specific aspects, the results indicate a high level across all areas; and 3) Recommendations are proposed to enhance the effectiveness of solid waste management, including mechanisms for waste segregation at the source, waste processing innovations, social measures, and local municipal ordinances.

keywords: Public Participation, Sustainable Local Development, Solid Waste Management Effectiveness

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อ ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนรวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วย การแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลาเป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าใน “กรณีที่น่าจะรุนแรง” ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม และช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชนรวมทั้งเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญ และความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน (ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ, 2551) และการมีส่วนร่วมยังหมายถึงกระบวนการที่กลุ่มประชาชนระดับต่าง ๆ เข้าไปเกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมหนึ่ง ๆ โดยความสมัครใจและด้วยความกระตือรือร้นในกระบวนการตัดสินใจกำหนดเป้าหมายของสังคมและกำหนดการใช้ทรัพยากรเพื่อให้การบริหารกิจกรรมและโครงการนั้น ๆ บรรลุผลโดยแนวทางพื้นฐาน 3 ประการ ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา คือ ร่วมตัดสินใจในการพัฒนา ร่วมสนับสนุนความพยายามในการบริหารการพัฒนา ร่วมรับผลประโยชน์ของการพัฒนา (World Health Organization (WHO) & United Nations Children's Fund (UNICEF), 1978)

การพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการร่วมมือกันของประชาชนในสังคมนั้น ๆ ร่วมมือกันวางแผน ปฏิบัติการบางประการเพื่อการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น หรือส่วนรวม รวมไปถึงการร้องขอความช่วยเหลือจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะองค์กรภาครัฐ (Miniclier, L. M., 1956) ปรับปรุงสภาพทั่วไปเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของประชาชนในชุมชนให้เกิดความเป็นปึกแผ่น มีการดำเนินงานที่เป็นไป

ตามทิศทางความต้องการของชุมชน กระบวนการดังกล่าวจะอาศัยการดำเนินงานร่วมกันของราษฎรในชุมชน แต่มักจะได้รับการส่งเสริม ให้ความช่วยเหลือโดยหน่วยงานราชการ หรืออาสาสมัครอื่น ๆ เป็นต้น (Dunham, A., 1958) การกำหนดเป้าหมายและวิธีดำเนินการที่ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชน การเปลี่ยนแปลงด้านสถาบัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม และการเมือง (Streeten, P., 1972) ความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น พัฒนาท้องถิ่นให้ปรับเปลี่ยน หรือมีแนวโน้มไปสู่ทิศทางที่ดีนั้นย่อมแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของรัฐบาล การมีเศรษฐกิจมั่นคง และการได้รับประโยชน์สาธารณะที่ดี ซึ่งการพัฒนาชุมชนนี้เองส่วนใหญ่จะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการสร้างชีวิตสาธารณะ ก็คือ การหาแนวทางที่สามารถกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของสังคม การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน การร่วมกันปรึกษาหารือ การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน เหล่านี้จะช่วยให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และความสัมพันธ์เชิงสาธารณะในที่สุด (Mathews, D., 1999)

ขยะมูลฝอย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปัญหาที่สะสมและต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 จนถึงปัจจุบันก่อให้เกิดขยะ จำนวนมากมายมหาศาลกองสะสมจนมีลักษณะไม่ต่างจากภูเขาขยะทางไม่ต่ำกว่า 1 กิโลเมตร ที่ตั้งอยู่บริเวณกลางทุ่งนาในเขตตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ข้อมูลจากกรมควบคุมมลพิษระบุว่ากองขยะไว้ในลักษณะนี้เป็นวิธีการการจัดขยะที่ไม่ถูกต้อง เพราะไม่ได้ฝังกลบหรือนำไปเข้าสู่โรงเผาที่ได้มาตรฐาน โดยคาดว่าปริมาณขยะจะมีมากกว่า 350,000 ตัน โดยคำนวณจากปริมาณขยะที่เข้ามาตอนนี้นั้นวันละไม่ต่ำกว่า 150 ตัน โดยขยะทั้งหมดมาจาก เทศบาลพระนครศรีอยุธยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่า 30 แห่ง ที่สะสมมาอย่างต่อเนื่อง และต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วนจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนการทำงานด้านการกำจัดขยะร่วมกัน (ณัฐวุฒิ ผดุงเพียร, 2560) ปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถือเป็นวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่สะสมมาอย่างต่อเนื่องและต้องการการจัดการอย่างเร่งด่วน เนื่องจากอำเภอบางปะอินเป็นพื้นที่ศูนย์กลางทั้งในด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และเขตนิคมอุตสาหกรรมสำคัญ ส่งผลให้มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นเฉลี่ยสูงถึง 120–150 ตันต่อวัน ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนที่สูงอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับปริมาณขยะรวมของทั้งจังหวัด อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษพบว่า อัตราการนำขยะมูลฝอยเข้าสู่กระบวนการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล (Sanitary Landfill) หรือกระบวนการรีไซเคิลในพื้นที่มีไม่ถึง ร้อยละ 40 ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั้งหมด ส่วนที่เหลืออีกกว่า ร้อยละ 60 เป็นขยะที่ยังขาดการคัดแยกตั้งแต่ต้นทาง และถูกส่งไปตกค้างสะสมตามจุดพักขยะชั่วคราวหรือบ่อขยะกลางของจังหวัด เช่น บ่อขยะในเขตตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีขยะกองสะสมรวมมากกว่า 350,000 ตัน และรับขยะเข้าสู่ระบบวันละไม่ต่ำกว่า 150 ตัน จาก อปท. ต่าง ๆ กว่า 30 แห่ง รวมทั้ง อปท. ในเขตอำเภอบางปะอิน สาเหตุสำคัญของปัญหาดังกล่าวเกิดจากข้อจำกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในเขตอำเภอบางปะอิน ซึ่งประกอบด้วย เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลรวม 18 แห่ง ที่ส่วนใหญ่ยังขาดแคลนงบประมาณ เทคโนโลยี และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ประกอบกับพื้นที่รองรับการฝังกลบขยะอย่างถูกต้องในเขตอำเภอเริ่มเต็มความจุและมีข้อจำกัดด้านกฎหมายผังเมือง ตลอดจนประชาชนและสถานประกอบการในพื้นที่ยังขาดการมีส่วนร่วมและความตระหนักรู้ในการคัดแยกขยะจากต้นทางอย่างจริงจัง จากสภาพปัญหาและข้อจำกัดข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในอำเภอบางปะอินไม่สามารถพึ่งพาเพียงการดำเนินงานของ อปท. หรือหน่วยงานภาครัฐฝ่ายเดียวได้ แต่จำเป็นต้องอาศัยกลไกการบริหารจัดการท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วน

จากสภาพปัญหาที่กล่าวถึงข้างต้นนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน และการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกจากการวางแผนบริหารจัดการขยะที่ดียังต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชน และการให้ความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์สูงสุดที่ประชาชนจะได้รับ เหตุเนื่องจากปัญหาขยะมูลฝอยในอำเภอบางปะอินนั้นเป็นปัญหาที่สะสมมาเป็นระยะเวลานาน ตลอดจนการหาวิธีดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกสุขลักษณะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาท้องถิ่น และประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลทุติยภูมิจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งสิ้น 107,244 คน แบ่งออกเป็นเพศชาย 50,595 คน และเพศหญิง 56,649 คน (สถิติจำนวนประชากร ข้อมูลปี 2568)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 400 คน จากการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, T., 1973) และการสุ่มตัวอย่าง ขั้นที่ 1 สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิโดยอาศัยสัดส่วน และขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยวิธีการจับสลากจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จนครบ 400 ตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด จำนวน 20 คน จำแนกเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี 1 คน รองนายกเทศมนตรี 4 คน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน กำนัน 2 คน ผู้ใหญ่บ้าน 2 คน ประชาชนทั่วไปที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม เพื่อทำการวิจัย ซึ่งได้กำหนดแบบสอบถามขึ้นจากการศึกษาผลงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย

การวัดระดับความคิดเห็นในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) คือ มากที่สุด = 5, มาก = 4, ปานกลาง = 3, น้อย = 2, น้อยที่สุด = 1 (Likert, R., 1967)

เกณฑ์สำหรับการใช้ในการวิเคราะห์การให้คะแนนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน/การพัฒนาท้องถิ่น/ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งใช้เกณฑ์ในการพิจารณาการให้คะแนนของเบสท์ (Best, J. W., 1981) มีค่าเฉลี่ยจากการแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน/การพัฒนาท้องถิ่น/ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน/การพัฒนาท้องถิ่น/ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน/การพัฒนาท้องถิ่น/ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน/การพัฒนาท้องถิ่น/ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน/การพัฒนาท้องถิ่น/ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การกำหนดค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปนิยมใช้สัญลักษณ์ (r) แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ +1 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์สูง ในขณะที่ค่าเข้าใกล้ 0 หมายถึง ระดับความสัมพันธ์ต่ำ สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Hinkle, D. E. et al., 1998)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอย เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลภาคสนามและการถอดเทป ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยวิธีจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างสรูป ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่าสนใจวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการจดบันทึก

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือและความแม่นยำของแบบสอบถาม ดังนี้

1. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำเครื่องมือแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ มีจำนวน 3 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ และนำผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วยค่า IOC (Index Of Item Objective Congruence) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม ดังนี้ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้ และข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง ซึ่งผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.81

2. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ภายหลังที่นำเครื่องมือแบบสอบถามไปผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และนำไปทดลองใช้ (try-out) จำนวน 30 ชุด วิเคราะห์ความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมวิจัยทางสังคมศาสตร์ หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .84 และจากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อนำไปประกอบการขอเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยปฏิบัติงานภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ป้องกันการได้รับข้อมูลที่คลาดเคลื่อน
3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
2. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลภาคสนามและการถอดเทปซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ด้วยวิธีจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างสรุป ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ และการจดบันทึก

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาระดับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย และเสนอแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาท้องถิ่น และประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.00 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 43.00 มีอายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.00 รองลงมา คือ อายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.80 และอันดับสุดท้าย คือ อายุ ตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.20 มีระดับการศึกษานุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 34.50 รองลงมา คือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 22.70 และอันดับสุดท้าย คือ ปริญญาโทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21.30 ตามลำดับ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 30.80 รองลงมา คือ ข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 26.00 และอันดับสุดท้าย คือ นักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 7.40 มีรายได้ 10,001 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.20 รองลงมา คือ รายได้ 15,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.80 และอันดับสุดท้าย คือ ไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.20 ตามลำดับ

ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย โดยภาพรวม (n = 400)

ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการวางแผน (Plan)	3.45	0.42	มาก	4
2. ด้านการปฏิบัติ (Do)	3.81	0.45	มาก	1
3. ด้านการตรวจสอบ (Check)	3.80	0.41	มาก	2
4. ด้านการปรับปรุง (Action)	3.58	0.45	มาก	3
รวม	3.66	0.22	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการปฏิบัติ (Do) ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.45) รองลงมา คือ

ด้านการตรวจสอบ (Check) ($\bar{X}$ = 3.80, S.D. = 0.41) ด้านการปรับปรุง (Action) ($\bar{X}$ = 3.58, S.D. = 0.45) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผน (Plan) ($\bar{X}$ = 3.45, S.D. = 0.42) ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมของประชาชน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในภาพรวม (n = 400)

การมีส่วนร่วมของประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.50	0.44	มาก	4
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.61	0.46	มาก	3
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.62	0.40	มาก	2
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.72	0.44	มาก	1
รวม	3.61	0.20	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.61, S.D. = 0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X}$ = 3.72, S.D. = 0.44) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X}$ = 3.62, S.D. = 0.40) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X}$ = 3.61, S.D. = 0.46) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 3.50, S.D. = 0.44) ตามลำดับ

การพัฒนาท้องถิ่น

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการพัฒนาท้องถิ่น ในภาพรวม (n = 400)

การพัฒนาท้องถิ่น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	3.59	0.44	มาก	5
2. ด้านสาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต	3.68	0.45	มาก	3
3. ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ การลงทุน และพาณิชย์กรรม	3.64	0.50	มาก	4
4. ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.39	0.54	ปานกลาง	7
5. ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	3.55	0.42	มาก	6
6. ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว	3.75	0.42	มาก	1
7. ด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี	3.73	0.43	มาก	2
รวม	3.62	0.17	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.62, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 3.75, S.D. = 0.42) รองลงมา คือ การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ($\bar{X}$ = 3.73, S.D. = 0.43) ด้านสาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต ($\bar{X}$ = 3.68, S.D. = 0.45) ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ การลงทุน และพาณิชย์กรรม ($\bar{X}$ = 3.64, S.D. = 0.50) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ($\bar{X}$ = 3.59, S.D. = 0.44) ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X}$ = 3.55, S.D. = 0.42) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X}$ = 3.39, S.D. = 0.54) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

(n = 400)

ตัวแปรอิสระ	y	Std. Error	z	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	3.143	0.330		9.535	0.000
การมีส่วนร่วมของประชาชน					
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X ₁)	0.061	0.026	0.121	2.379	0.018*
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X ₂)	0.009	0.025	0.018	0.345	0.730
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X ₃)	0.014	0.028	0.025	0.491	0.624
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X ₄)	0.006	0.026	0.012	0.236	0.814
การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน					
5. โครงสร้างพื้นฐาน (X ₅)	0.079	0.026	0.156	3.071	0.002*
6. สาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต (X ₆)	0.071	0.025	0.143	2.642	0.010*
7. ส่งเสริมเศรษฐกิจ การลงทุน และพาณิชย์กรรม (X ₇)	0.047	0.023	0.105	2.051	0.041*
8. การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (X ₈)	0.081	0.026	0.162	3.210	0.000*
9. การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (X ₉)	0.006	0.027	0.011	0.209	0.834
10. การส่งเสริมการท่องเที่ยว (X ₁₀)	0.031	0.027	0.059	1.176	0.240
11. การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (X ₁₁)	0.022	0.026	0.042	0.846	0.398

R = 0.511, R Square = 0.485, Adjusted R Square = .231

Std. Error of the Estimate = 0.419771, F = 2.172, Sig = 0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปร การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยพิจารณาจากค่า Sig .05 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนดที่ .05

พบว่า คะแนนมาตรฐานของ การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ในอำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (X₈) โครงสร้างพื้นฐาน (X₅) สาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต (X₆) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X₁) และส่งเสริมเศรษฐกิจ การลงทุนและพาณิชย์กรรม (X₇) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัด พระนครศรีอยุธยา (Y) ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยแบบคะแนนมาตรฐาน (Beta) มีค่าเท่ากับ .162, .156, .143, .121 และ .105 โดย การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (X₈) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัด พระนครศรีอยุธยา (Y) สูงสุด และส่งเสริมเศรษฐกิจ การลงทุนและพาณิชย์กรรม (X₇) ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (Y) ต่ำสุด มีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ ประสิทธิภาพ การจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีค่า (R) เท่ากับ .511 นอกจากนี้ค่า (R Square) มีค่าเท่ากับ 48.50 และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ .330 โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ประสิทธิภาพ การจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (Y) ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 3.143 + 0.081(\text{การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม } X_8) + 0.079(\text{โครงสร้างพื้นฐาน } X_5) + 0.071(\text{สาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต } X_6) + 0.061(\text{การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ } X_1) + 0.047(\text{ส่งเสริมเศรษฐกิจ การลงทุนและพาณิชย์กรรม } X_7)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 0.162(\text{การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม } X_8) + 0.156(\text{โครงสร้างพื้นฐาน } X_5) + 0.143(\text{สาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต } X_6) + 0.121(\text{การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ } X_1) + 0.105(\text{ส่งเสริมเศรษฐกิจ การลงทุนและพาณิชย์กรรม } X_7)$$

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ผลการสัมภาษณ์ประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

Plan-การวางแผน สรุปได้ว่า องค์ความรู้พื้นฐานต่อการมีส่วนร่วมและการดำเนินงานด้านขยะมูลฝอย ในชุมชนมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการวางแผน ประชาชนที่ตระหนักรู้ต่อการจัดการปัญหาขยะในชุมชน มักจะร่วมวางแผนที่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาได้ดี และตรงประเด็น

Do - การปฏิบัติ สรุปได้ว่า ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ทำให้เกิดการเรียนรู้จาก สถานการณ์จริง ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้การคัดแยกขยะ การมีส่วนร่วม การส่งเสริมการทำงานให้สอดคล้อง กับเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกันได้ดี ฯลฯ

Check - การตรวจสอบ สรุปได้ว่า ส่งเสริมการตรวจสอบจากการเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใส แก่สาธารณชน การร่วมกันดำเนินกิจกรรม การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีบทบาทกำหนดทิศทางการพัฒนา จัดการขยะร่วมกันซึ่งช่วยส่งเสริมให้ประชาชนรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับโครงการและติดตามข้อมูลข่าวสาร เพื่อตรวจสอบข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

Action - การปรับปรุง สรุปได้ว่า การเปิดเผยรายงานข้อมูลการพัฒนาทำให้ส่วนที่เกี่ยวข้องได้ติดตาม ข้อมูลข่าวสารอย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมในงานทำให้ประชาชนได้เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของการมีส่วนร่วม การตรวจสอบเป้าหมายและผลลัพธ์ที่ได้นั้นสามารถนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ตรงกับความต้องการของชุมชนมากขึ้น

2. ผลการสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สรุปได้ว่า ประชาชนมักจะได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอย จากหน่วยงานระดับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการรับรู้บทบาทที่เกี่ยวข้องของตนเอง ช่วยให้ประชาชนได้มี อิทธิพลต่อการตัดสินใจต่อทิศทางการลดปริมาณขยะในชุมชน หรือการตัดสินใจร่วมกิจกรรมด้านการคัดแยกขยะ ในชุมชนได้อย่างเหมาะสม

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สรุปได้ว่า การส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ จากเจ้าหน้าที่ช่วยให้เกิดการคัดแยกขยะได้อย่างถูกวิธี ช่วยส่งเสริมการลดปริมาณขยะ และนำไปสู่การพัฒนา ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สรุปได้ว่า การมีบทบาทในกระบวนการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้นช่วยให้ ประชาชนตระหนักต่อการปรับพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อการลดปริมาณขยะในชุมชนมากขึ้น การได้รับความรู้และมียุทธศาสตร์ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐช่วยให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารที่ส่งเสริมต่อการแก้ปัญหาได้อย่าง เหมาะสมกับพฤติกรรมของคนในชุมชนด้วย

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สรุปได้ว่า ประชาชนได้มีบทบาทต่อการประเมินผลซึ่งส่งเสริมต่อการ พัฒนาแผนการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาในอนาคตเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมต่อพฤติกรรม และลักษณะการใช้ ชีวิตของประชาชนในชุมชนได้อย่างเหมาะสม จากการประเมินยังช่วยให้ประชาชนได้มีบทบาทต่อการให้ข้อมูล ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน ส่งเสริมการให้ความรู้การคัดแยกขยะแก่ประชาชน และการดำเนินงานที่เหมาะสมกับคนในพื้นที่ ฯลฯ

3. ผลการสัมภาษณ์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน สรุปได้ว่า เป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริมให้ประชาชนได้ตระหนักต่อการจัดการขยะในครัวเรือนของตนเองได้อย่างเหมาะสม เช่น การให้องค์ความรู้ในการคัดแยกขยะ การทิ้งขยะอันตรายในจุดที่กำหนด การวางโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการปฏิบัติของประชาชน เช่น จุดทิ้งขยะ จุดบ่อบำบัดต่าง ๆ ให้มีสภาพสมบูรณ์รองรับการใช้งานได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืนด้วย

ด้านสาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต สรุปได้ว่า ประชาชนที่มีความรู้ในการคัดแยกขยะ จะช่วยลดปริมาณขยะในสังคมได้แท้จริง การมีความรู้ต่อการคัดแยกแต่ละประเภทก็จะช่วยให้ลดการปนเปื้อนจากขยะลดอุบัติเหตุจากสารปนเปื้อนที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ส่งเสริมให้ประชาชนมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด อากาศที่ดี ฯลฯ

ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ การลงทุน และพาณิชย์กรรม สรุปได้ว่า ภาครัฐให้ความสำคัญต่อการให้ความรู้แก่ประชาชนในการมีบทบาทต่อแผนการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อให้ประชาชนเองได้ตัดสินใจเลือกเอกลักษณ์ของการส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวให้กับพื้นที่ชุมชนตนเอง ตลอดจนส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมตระหนักต่อการทำกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สรุปได้ว่า มีแบบแผนกำหนดให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อตระหนักต่อปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ส่งเสริมให้แต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีบทบาทต่อการจัดการขยะของครัวเรือนและอุตสาหกรรมอย่างถูกวิธี ทั้งนี้ เพื่อให้อาณาเขตต่าง ๆ ในชุมชนนั้นลดปริมาณลง ฯลฯ

ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สรุปได้ว่า ในปัจจุบันก็มีการจัดแบบแผนเพื่อสอดแทรกเนื้อหาการจัดการขยะในโรงเรียน ในชุมชน หรือการขับเคลื่อนกิจกรรมในชุมชน ทำให้ประชาชนได้มีจิตสำนึกที่ดีตระหนักต่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การลดการปนเปื้อนจากขยะอันตรายต่าง ๆ รวมถึงการคัดแยกขยะอย่างเกิดประโยชน์ต่อชุมชนด้วย

ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวให้ความสำคัญต่อการสอดแทรกการทิ้งขยะอย่างเหมาะสม ถูกวิธี การส่งเสริมให้มีการเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ซ้ำใช้ หรือใช้แทนได้ เช่น การใช้ถุงผ้า การใช้แก้วน้ำดื่มส่วนตัว ฯลฯ เพื่อลดปริมาณขยะพลาสติกจากการท่องเที่ยว

การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี สรุปได้ว่า การบริหารจัดการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีบทบาทต่อการจัดการวางแผนการคัดแยกขยะมูลฝอยในชุมชนอย่างดี มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ประชาชนร่วมค้นหาปัญหา กำหนดทิศทางแก้ไขปัญหามลพิษในชุมชน ซึ่งช่วยให้ทิศทางการดำเนินงานนั้นสอดคล้องต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนและเหมาะสมกับการแก้ไขปัญหา

แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาท้องถิ่น และประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

ผู้วิจัยเสนอว่า ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่การรับรู้ข้อมูล การร่วมตัดสินใจ การร่วมดำเนินงาน การรับประโยชน์ และการประเมินผล โดยหน่วยงานท้องถิ่นควรให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมกับชุมชน ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและจัดรองรับขยะให้เพียงพอและพร้อมใช้งาน ควบคู่กับการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม รวมถึงสนับสนุนการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และกิจกรรมของชุมชนที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และด้านการจัดการขยะ ควรดำเนินงานตามกระบวนการ PDCA โดยวางแผนจากปัญหาและความต้องการของประชาชน ส่งเสริมการคัดแยกและลดขยะจากต้นทาง มีการเปิดเผยข้อมูลและติดตามตรวจสอบร่วมกัน และนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของอำเภอบางปะอินควรเน้น “ประชาชนมีส่วนร่วม ท้องถิ่นสนับสนุน การจัดการเป็นระบบ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง” โดยให้ประชาชนมีบทบาทตั้งแต่การร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบ และร่วมปรับปรุง ควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การให้ความรู้ การสร้างจิตสำนึก และการบริหารจัดการที่โปร่งใส ซึ่งจะช่วยทำให้การจัดการขยะเหมาะสมกับบริบทของชุมชน ลดปริมาณขยะ และสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ด้านการปฏิบัติ (Do) อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกิตติ มีศรี ศึกษาเรื่องปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนเขตไพเราะ 3, 4 และ 5 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร พบว่า ในชุมชนเขตไพเราะได้ยึดการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก และมีหน่วยงานภายนอกคอยสนับสนุนเป็นแรงเสริมส่งผลให้การดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย และสิ่งแวดล้อมนั้น มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับในกระบวนการนั้นให้เน้นการจัดการขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดให้ได้มากที่สุดก่อนที่จะส่งต่อไปกำจัดที่สำนักงานเขตพระโขนง กระบวนการที่สำคัญของชุมชน ได้แก่ 1) ร่วมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ โดยจัดให้มีป้ายรณรงค์ และผ่านทางหอกระจายเสียงของชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้าใจรูปแบบต่าง ๆ และวิธีการของการจัดการขยะมูลฝอย 2) สร้างจิตสำนึกรักชุมชนโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักและ 3) สร้างแนวคิดผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันของคนในชุมชนซึ่งกระบวนการในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนนั้นใช้วิธีการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน (CBM) และได้ความรู้ทางวิชาการมาดำเนินการและประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ หลัก 3Rs ผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม 2) ทุนทางสังคม 3) กระบวนการจัดการขยะมูลฝอย และ 4) ผู้นำชุมชน โดยผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะว่าควรให้มีการพัฒนาการจัดการขยะชุมชนในรูปแบบอื่นด้วย เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนในหลาย ๆ รูปแบบธนาคารขยะรีไซเคิล การตั้งศูนย์รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน และการสร้างวิสาหกิจชุมชน (กิตติ มีศรี, 2559)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นภนต์สันต์ ร่อนทองชัย ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษา เทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับ ให้ข้อมูลข่าวสาร 4 ชุมชนคือชุมชนตลาดสด ชุมชนหลังสถานีรถไฟ ชุมชนหน้าสถานีรถไฟและชุมชนบ้านค่าย เนื่องจากทั้ง 4 ชุมชนได้รับข้อมูลการจัดการขยะและแนวคิดหลักการ 3R ผ่านประธานชุมชนและเสียงตามสายเท่านั้น และอีก 1 อยู่ในระดับสร้างความร่วมมือ คือชุมชนหัวบ้าน เนื่องจากในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีการตัดสินใจร่วมกันของทั้งประชาชนและเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์ ในส่วนของการมีส่วนร่วมในการลดขยะจากแหล่งกำเนิดของประชาชนทั้ง 5 ชุมชนมีการนำเอาหลัก 3R เข้ามาเป็นแนวทางหลักในการลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิดอยู่ในระดับปานกลาง เห็นได้จากพฤติกรรมของประชาชนทั้ง 5 ชุมชนทั้งการลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) และการนำกลับไปใช้ใหม่ (Recycle) ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นเรื่องการนำกลับไปใช้ใหม่ (Recycle) ที่มีพฤติกรรมชัดเจนที่สุด โดยมีปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการลดขยะจากแหล่งกำเนิด คือ การประชาสัมพันธ์ของเทศบาลโดยการใช้โครงการคัดแยกขยะที่ถนนคนเดินซึ่งจะมีการประชาสัมพันธ์ถึง หลักการในการแยกขยะแต่ละชนิดเพื่อเป็นการแยกวัสดุออกจากขยะและนำวัสดุเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์อีกครั้งเพื่อเป็นการลดขยะจากแหล่งกำเนิด และอีกปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการลดขยะจากแหล่งกำเนิด คือประธานชุมชน โดยที่ประธานชุมชนนั้นทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างเทศบาลและประชาชน

ในการประชาสัมพันธ์ถึง นโยบาย และกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล ในส่วนของปัจจัยที่เป็นอุปสรรค คือ งบประมาณในการดำเนินซึ่งถ้าเทศบาลขาดงบประมาณหรืองบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้ในการบริหารจัดการต่าง ๆ ไม่ประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ (ณนัตสันต์ ร่อนทองชัย, 2561)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุวิทย์ สอนจันทร์ และคณะ ศึกษาเรื่องประสิทธิผลการบริหารงาน ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี การวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลในจังหวัด นนทบุรี และ 3) เพื่อเสนอรูปแบบประสิทธิผลการบริหารงาน ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่ง แวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ เทศบาลในจังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการดูแลรักษาที่สาธารณะ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและบำรุงรักษาป่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (สุวิทย์ สอนจันทร์ และคณะ, 2560)

แนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาท้องถิ่น และประสิทธิผลการจัดการขยะ มูลฝอยของอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับผลการศึกษาของปวีณา ปาทาน และคณะ ที่พบว่า การจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนควรดำเนินการตั้งแต่การค้นหาค้นหาปัญหา การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล ซึ่งส่งผลให้เกิดการคัดแยกขยะจากครัวเรือนและลดปริมาณขยะในชุมชน (ปวีณา ปาทาน และ คณะ, 2565) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับชนันฐพัทธ์ เรณู และวิราสิริรี วสีวีร์สิวี ที่พบว่า ความรู้และทัศนคติต่อการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน และเสนอให้หน่วยงานในพื้นที่ส่งเสริมความรู้และ สร้างโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ (ชนันฐพัทธ์ เรณู และวิราสิริรี วสีวีร์สิวี, 2566)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 โมเดล: การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนและประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอย

การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อตระหนักต่อปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ส่งเสริมให้แต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีบทบาทต่อการจัดการขยะของครัวเรือนและอุตสาหกรรมอย่างถูกวิธี ทั้งนี้ เพื่อให้ปัญหาขยะต่าง ๆ ในชุมชนนั้นลดปริมาณลง

โครงสร้างพื้นฐาน โดยการส่งเสริมให้ประชาชนได้จัดการขยะในครัวเรือน การให้องค์ความรู้ในการคัดแยกขยะ การวางโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการปฏิบัติของประชาชน เช่น จุดทิ้งขยะ จุดบ่อบำบัดต่าง ๆ ให้มีสภาพสมบูรณ์รองรับการใช้งานได้อย่างเหมาะสม ช่วยให้การพัฒนาเป็นไปอย่างยั่งยืน

สาธารณสุขและส่งเสริมคุณภาพชีวิต ประชาชนที่มีความรู้ในการคัดแยกขยะ จะช่วยลดปริมาณขยะในสังคมได้แท้จริง การมีความรู้ต่อการคัดแยกแต่ละประเภทก็จะช่วยลดการปนเปื้อนจากขยะ ลดอุบัติเหตุจากสารปนเปื้อนที่อาจจะเกิดขึ้นได้ ส่งเสริมให้ประชาชนมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด ถูกต้องเป็นไปตามสาธารณสุขกำหนด อันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยการสนับสนุนด้านข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยจากหน่วยงานระดับท้องถิ่น ทำให้เกิดการรับรู้บทบาทที่เกี่ยวข้องของตนเอง ช่วยให้ประชาชนได้มีสิทธิพลต่อการตัดสินใจต่อทิศทางการลดปริมาณขยะในชุมชน หรือการตัดสินใจร่วมกิจกรรมด้านการคัดแยกขยะในชุมชนได้อย่างเหมาะสม

ส่งเสริมเศรษฐกิจ การลงทุนและพาณิชย์กรรม โดยภาครัฐให้ความสำคัญต่อการให้ความรู้แก่ประชาชนในการมีบทบาทต่อแผนการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อให้ชุมชนตลอดจนส่งเสริมในภาคอุตสาหกรรม ต่อการทำการกิจกรรมที่ทำให้เกิดการขับเคลื่อนในทางเศรษฐกิจ การลงทุน และพาณิชย์กรรม

เมื่อนำปัจจัยทั้ง 5 ด้านไปขับเคลื่อนอย่างบูรณาการ จะก่อให้เกิดวงจรป้อนกลับเชิงบวก โดยผลลัพธ์ของสิ่งแวดล้อมที่สะอาด คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จับต้องได้ จะสะท้อนกลับไปเสริมสร้างความตระหนักรู้และความเชื่อมั่นของประชาชน กระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจและยินดีที่จะเข้าร่วมตัดสินใจพร้อมทั้งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการรณรงค์ชั่วคราวไปสู่การคัดแยกและลดปริมาณขยะจนกลายเป็นวิถีชีวิตประจำวันอย่างถาวร ในขณะเดียวกัน ระบบโครงสร้างพื้นฐานและกลไกทางเศรษฐกิจท้องถิ่นก็จะได้รับการพัฒนาให้ยืดหยุ่นรองรับปริมาณขยะที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง เกิดเป็นพลังขับเคลื่อนหมุนเวียนที่เข้มแข็งขึ้นตามกาลเวลา ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมสังคมและการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็ง ยกระดับประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของอำเภอบางปะอินให้บรรลุความยั่งยืนในระยะยาว

สรุปและข้อเสนอแนะ

ประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอย อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาช่วยในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ในการกำจัดขยะและพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนเพื่อให้เกิดกระบวนการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน และมีประสิทธิภาพ ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยประชาชนมีการเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อร่วมตัดสินใจปัญหาที่สำคัญของชุมชน เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของชุมชน วิเคราะห์ปัญหาการจัดการขยะรวมถึงความต้องการของประชาชนเกี่ยวกับดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย และด้านการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการออกนโยบายสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ในชุมชน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในจังหวัด เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ควบคู่กับการป้องกัน ส่งเสริมการดูแลสุขภาพ อนามัย ความปลอดภัย การป้องกันภัย และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ควรมุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ตั้งแต่การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล โดยจัดให้มีเวทีประชาคม

อย่างต่อเนื่องและหลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมเชิงรุก ควบคู่กับการออกแบบนโยบายพัฒนาท้องถิ่นที่เชื่อมโยงด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตกับความยั่งยืน นอกจากนี้ ควรยกระดับการจัดการขยะให้เป็นนโยบายเชิงระบบ โดยนำกระบวนการ PDCA มาประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น GIS, Smart Routing และฐานข้อมูลแบบ Real-time เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนเส้นทางเก็บขยะ การติดตาม และการประเมินผล รวมถึงส่งเสริมการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัด ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาท้องถิ่น และประสิทธิผลการจัดการขยะมูลฝอย ในจังหวัดอื่นๆ ที่มีลักษณะบริบทสังคมแตกต่างจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3) ควรมีการเก็บข้อมูลแบบต่อเนื่อง เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิผลการจัดการขยะในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 4) ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ระบบ GIS, IoT หรือ Big Data มาประยุกต์ใช้ในการศึกษารูปแบบพฤติกรรมของประชาชนและประสิทธิภาพของระบบจัดการขยะ และ 5) ควรศึกษาปัจจัยเชิงคุณภาพเชิงลึกเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในภาคอุตสาหกรรมและชุมชนริมน้ำในเขตอำเภอบางปะอิน เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการขยะแบบบูรณาการระหว่างโรงงานและชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ มีศรี. (2559). ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยโดยชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนเกตุไพเราะ 3, 4 และ 5 เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนันฐพัทธ์ เรณู และวิราสิริ วีสิริวิ. (2566). การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ตำบลหมูสี อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน, 9(3), 125-134.
- ณัฐภูมิ ผดุงเพียร. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.
- ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ. (2551). คู่มือการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัด. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.), ส.เจริญ การพิมพ์.
- นภนต์สันต์ ร่อนทองชัย. (2561). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองประจวบคีรีขันธ์. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปวีณา ปาทาน และคณะ. (2565). รูปแบบการจัดการมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนหนองม่วง เทศบาลเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน, 8(3), 143-154.
- สุวิทย์ สอนจันทร์ และคณะ. (2560). ประสิทธิภาพการบริหารงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักพุทธธรรมของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(2), 307-322.
- Best, J. W. (1981). Research in Education. (4th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Dunham, A. (1958). Community Welfare Organization: Principles and Practice. New York: Thomas Y. Crowell Company.
- Hinkle, D. E. et al. (1998). Applied statistics for the behavioral sciences. (4th ed.). Boston, MA: Houghton Mifflin Company.

- Likert, R. (1967). The method of constructing an attitude scale. In M. Fishbein (Ed.), *Readings in attitude theory and measurement* (pp. 90-96). New York: John Wiley & Sons.
- Mathews, D. (1999). *Politics for People: Finding a Responsible Public Voice*. (2nd ed.). Urbana, IL: University of Illinois Press.
- Minicler, L. M. (1956). Community development defined. *Community Development Review*, (3), 1-2.
- Streeten, P. (1972). *The Frontiers of Development Studies*. London: Palgrave Macmillan London.
<https://doi.org/10.1007/978-1-349-05017-8>
- World Health Organization (WHO) & United Nations Children's Fund (UNICEF). (1978). *Report of the International Conference on Primary Health Care*. Geneva: World Health Organization.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper & Row.